

Socialstyrelsen och rättspsykiatrin:

Med sådana vänner – vem behöver fiender?

Några slutsatser om den rättspsykiatriska vårdens effekter kan inte dras av den rapport som Socialstyrelsen nyligen presenterade. Ändå tar Socialstyrelsen rapporten till intäkt för att döma ut verksamheten, påpekar Claes Hollstedt.

CLAES HOLLSTEDT
docent i allmän psykiatri, Stockholm
claes.hollstedt@slpo.sll.se

II Överdirektör Nina Rehnqvist ansvarar för Socialstyrelsens medicinska gren; medicinalrådet Helena Silfverhielm ansvarar för Socialstyrelsens psykiatriprogram. Rehnqvist och Silfverhielm (RS) redovisade i en artikel i Dagens Nyheter den 17 maj en intern rapport från Socialstyrelsen som blev offentlig samma dag, »Rättspsykiatrisk vård: Utvärdering – omvärdering«.

Tillåter inte slutsatser om effekter

Rapporten är en rent deskriptiv sammanställning av hur det gått för ett antal personer som vårdats enligt Lag om rättspsykiatrisk vård, LRV. Undersökningen har ingen experimentell eller kvasiexperimentell ansats, det finns ingen kontrollgrupp av vare sig randomiserad eller historisk art.

Några som helst slutsatser beträffande LRV-vårdens effekter kan därför inte dras. Detta påstås inte heller i rapporten, författad av docent Agneta Nilsson. I RS artikel återfinns däremot ett antal påståenden om vårdens effekter. Ingen antydning finns i artikeln om att rapporten inte tillåter sådana slutsatser.

Artikeln redovisar också tidssamband som om de vore orsakssamband och påtalar med harm att de sjukaste patienterna (allvarlig psykisk sjukdom kombinerat med beroende av alkohol och/eller narkotika) har den sämsta prognosen. Det förbryllar att en forskarutbildad person som Rehnqvist sätter sitt namn under en sådan text.

En redan klassisk slutsats

RS slutsats och sammanfattande värdering har redan blivit klassisk: »Man kan spekulera i om måluppfyllelsegraden ligger på den nivå som skulle fås utan någon vård alls eller om den till och med är sämre.«

Storm i ett vattenglas, snart glömd? Javisst; förutom av de tusentals sjukskö-

terskor, mentalskötare, psykologer, kuratorer, sekreterare och läkare som av Socialstyrelsens högsta företrädare fått veta att deras patienter sannolikt skulle ha det bättre om personalen inte gick till jobbet.

Kritiken mot rapporten

Rapporten som utgör underlag för artikeln av RS är som sagt ett internt PM, icke granskat av referenter eller utsatt för vetenskapssamhällets granskning. Dess metoder och slutsatser har nu kritiserats i DN den 23 maj av professor Henrik Belfrage och av företrädare för den rättspsykiatriska vården i DN den 26 maj. Chefredaktör P G Holmgren i Dagens Medicin anser i sin ledare den 28 maj att »Socialstyrelsen måste förklara påhoppet på rättspsykiatrin«.

RS återkommer med ett nytt inlägg den 2 juni i DN, där de förklarar sin ursprungliga pamflett med att »vi ville väcka uppmärksamhet«. De återkommer till sin föreställning att man utifrån Agneta Nilssons rapport kan dra slutsatser om effekter av den rättspsykiatriska vården. Avslutningsvis ber RS om en diskussion »utan höga övertoner«. Om de riktar denna uppmaning till sig själva eller till verksamhetens företrädare förblir dunkelt.

Saklighet och opartiskhet

Enligt Regeringsformen skall tjänstemän i den offentliga förvaltningen iakttä saklighet och opartiskhet. Enligt Yrkesverksamhetslagen skall Socialstyrelsens tillsyn också omfatta stöd till verksamheten och hälso- och sjukvårdspersonalen.

Med sådana vänner – vem behöver fiender?

*

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna. •

Storm i ett vattenglas, snart glömd? Javisst; förutom av de tusentals sjuksköterskor, mentalskötare, psykologer, kuratorer, sekreterare och läkare som av Socialstyrelsens högsta företrädare fått veta att deras patienter sannolikt skulle ha det bättre om personalen inte gick till jobbet.

Nästa sida:

Socialstyrelsen svarar.